

Motion till riksdagen 2013/14: MJ486

av **Kenneth G Forslund (S)**

Skärp tillverkningsreglerna för svenskt snus

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillverkningen av svenskt snus bör skärpas beträffande välkända oönskade ämnen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snustillverkningen i Sverige bör anta Världshälsoorganisationens rekommendationer för högsta acceptabla nivåer av utpekade oönskade ämnen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla typer av importerade rökfria produkter måste efterleva den lagstiftning som gäller i Sverige för inhemsk produktion.

Motivering

Sverige är ett av de få länder i världen som har en sekelgammal tradition av att använda snus. Produkten brukas av ca 20 procent av männen och 5 procent av kvinnorna. Bruket är relativt stabilt över tid, medan cigarettökningen fortsätter att minska.

Sverige har sedan början av 1970-talet en reglering av tillverkningen för svenskt snus och tuggtobak. Livsmedelslagen och en särskild föreskrift reglerar delar av innehållet och tillverkningen av det svenska snuset, dock är utgångspunkten tillåtna högsta nivåer av ämnen baserat på livsmedel generellt. Det saknas tydligt utpekade tobaksspecifika beståndsdelar, trots att dessa är välkända och studerade vetenskapligt, både i Sverige och internationellt.

För att dagens livsmedelsföreskrift ska bli mer effektiv i betydelsen ökad konsumentomsorg bör dagens livsmedelsföreskrift utökas till att även omfatta de två kända beståndsdelar som har erkänt och dokumenterat cancerogena egenskaper vid höga nivåer. Världshälsoorganisationens expertgrupp IARC

Fel! Okänt namn på

(The International Agency for Research on Cancer) har sedan årtionden identifierat och klarlagt sambandet mellan två snus-specifika beståndsdelar och dessa ämnens cancerrisk. IARC har dock inte klarlagt hur mycket en individ kan exponeras för att löpa ökad risk.

De två beståndsdelar som – enligt WHO/IARC – är klarlagt farliga för brukaren vid höga doser är tobaksspecifika nitrosaminer (TSNA) och bensopyren B(a)P. WHO har utfärdat rekommendationer för högsta acceptabla nivåer av dessa två ämnen i rökfri tobak globalt redan år 2009, men det har inte omsatts till lagstiftning i Sverige.

Ämnena i sig behöver inte innebära ökad risk för cancer, det är nivåerna och exponeringen över tid som avgör detta. Just sambandet risk kontra fara har diskuterats flitigt av vetenskapliga grupperingar.

Ett av de senaste svenska inläggen kommer från professor Robert Nilsson i den publicerade studien *The molecular basis for induction of human cancers by tobacco specific nitrosamines* (Regulatory Toxicology and Pharmacology, 2010) med slutsatsen att ”for carcinogenic oral snuffs with extremely high concentrations of tobacco specific nitrosamines (TSNA) the DNA adduct levels predicted from animal experiments exceed those found in ‘unexposed’ individuals. On the other hand, and supported by extensive Swedish epidemiological data, no significant increase of TSNA-induced DNA damages can be anticipated in humans from the use of low-nitrosamine oral snuffs.”

Det förefaller vetenskapligt klarlagt att det är nivåerna i produkten som avgör risken, inte förekomsten av låga nivåer av ämnet i sig. En slutsats som även stöds av WHO:s expertgrupper på ämnet oral tobak.

Kvaliteten i dagens svenska tillverkning är överlag relativt god, det finns frivilliga åtaganden bland vissa av tillverkarna som har identifierat de skadliga och potentiellt cancerogena ämnena i snus. Men i takt med att antalet små och medelstora företag etableras är kvaliteten på de produkter som når konsument skiftande, och inget lagkrav eller myndighetsstöd finns att vända sig till om tillverkare vill rikta in sig på eller åtgärda detta potentiella problem.

Dock är det ytterst vanskligt för konsument att avgöra kvalitetsskillnader i butik, då dosorna både till det yttre och till innehållsdeklarationen är förvillande lika.

För att övervältra konsumentansvaret från konsument till tillverkare bör åtgärder vidtas för att öka förståelsen för de oönskade ämnen som vetenskapen identifierat i alla typer av rökfri tobak, för att med hjälp av livsmedelslagstiftningen säkra att alla tillverkare håller en rimlig och vetenskapligt förankrad låg nivå på de oönskade ämnen som Världshälsoorganisationen identifierat som problematiska i alla former av rökfria tobaksprodukter, vare sig de tuggas eller snusas.

Det är både tillverknings tekniskt möjligt och folkhälsopolitiskt rimligt att Sverige agerar föredöme beträffande vår svenska tillverkning, inte minst med tanke på den handelspolitiskt oframkomliga väg som EU har skapat kring export av svensktillverkat snus.

Då EU:s tobakslagstiftning endast är ett utförelseförbud av svenskt snus till övriga EU, inte en barriär för import av snus och tuggtobak som tillverkas inom övriga EU-länder, är det både ur konkurrenssynpunkt och ur ett folkhäl-

Fel! Okänt namn på

soperspektiv rimligt att importerat snus från övriga världen möter de livsmedelskrav livsmedelslagstiftningen ställer på inhemska tillverkare, med Livsmedelverket som kontrollinstans vid all import, möjligen kompletterat med ett krav på importlicens för att underlätta kontrollen.

Sverige bör agera föredöme vad gäller kvalitetskraven på våra inhemska tillverkare av snus och tuggtobak. Dock blir en sådan åtgärd helt underminerad av att det är möjligt för utländska tillverkare att kringgå svenska lagkrav, då EU inte ställer några kvalitetskrav på snus eller snusliknande produkter överhuvudtaget.

Alla utländska exportörer av svenskt snus ska följa svensk livsmedelslag för snustillverkning. Alla utländska tillverkare som vill placera produkter som snusas eller tuggas på den svenska marknaden bör ha rapporterat innehåll i produkterna, klarlagt att svenska krav möts och övriga licenskrav uppfylls. Först då bör tillgång till handel och konsument tillåtas.

Svenska tillverkare ska tvingas följa en ny och strängare tillverkningsreglering vad gäller välkända – men idag helt oreglerade – oönskade ämnen som förekommer i svenskt snus. Det finns inga skäl att inte bygga en ny och modern livsmedelslagstiftning på de välkända rön som WHO har presenterat.

Stockholm den 2 oktober 2013

Kenneth G Forslund (S)